

Inleiding Kadernota 2022

Inleiding Kadernota 2022

De kadernota 2022 is de laatste kadernota van deze collegeperiode. Bij het tot stand komen van de kadernota hebben wij de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- een sluitende begroting 2022;
- het niveau van voorzieningen blijft op peil;
- er komt geen verhoging van de OZB.

Met de kadernota 2022 hebben we invulling gegeven aan deze uitgangspunten. Dat was niet makkelijk want we hebben te maken met een aantal onzekerheden, waarvan de algemene uitkering de belangrijkste is. En ondanks de financieel zorgelijke situatie van onze gemeente zijn wij toch in staat geweest te investeren in de samenleving, o.a. door:

- middelen vrij te maken voor de continuering van automaatje
- van het scheidingspunt
- het innovatiefonds
- de aanpak van de laaggeletterdheid
- de inzet op schuldhulppreventie en -verlening.

Deze investeringen sluiten nauw aan bij ons coalitieakkoord “Kernachtig & veranderend Twenterand”: wij bieden adequate zorg en ondersteuning aan wie dat nodig heeft, van jong tot oud.

Tegelijkertijd markeert deze kadernota de start van een traject waarin het college van b&w de gemeente Twenterand duurzaam financieel gezond wil maken. Jaarlijks slagen wij er in een sluitende begroting aan te bieden aan de raad. En jaarlijks is het ook altijd een grote zoektocht om dit voor elkaar te krijgen. Maar de rek is er nu toch echt uit. De tijd van gaten dichtlopen is voorbij. En daarom willen we naar een situatie, waarin kaders leiden tot keuzes die Twenterand meerjarig financieel gezond maken.

Opdracht en aanpak Twenterand Duurzaam Financieel Gezond

De financiële situatie van Twenterand is op de lange termijn zorgelijk. Het college van b&w wil daar wat aan doen en de gemeente Twenterand Duurzaam Financieel Gezond maken. Om dat voor elkaar te krijgen is er een ambtelijke werkgroep ingesteld. Deze werkgroep heeft van het college van b&w de opdracht gekregen om mogelijkheden om inkomsten te verhogen, kosten te besparen en uitgaven te beperken, te beschrijven en te kwantificeren. Via een groeimodel moet dit uiteindelijk leiden tot een begroting die structureel en meerjarig sluitend is.

De opdracht wordt in drie fasen uitgevoerd. In de eerste fase wordt een financiële analyse gemaakt van de huidige situatie (nulmeting) die de structurele uitgaven en inkomsten, reserves, investeringen en risico's in beeld brengt. Deze fase wordt begin september 2021 afgerond. In de tweede fase worden scenario's beschreven waaruit gekozen kan worden (één of een combinatie van scenario's). Voorbeelden van scenario's zijn inkomsten verhogen, voorzieningenniveau verlagen en samenwerkingen aangaan. Deze fase wordt begin 2022 afgerond. De derde fase is het uitwerken van de gekozen scenario's naar concrete voorstellen. Deze voorstellen landen in een zogenoemd overdrachtsdocument dat aangeboden wordt aan de nieuwe gemeenteraad.

College en raad worden tussentijds steeds betrokken bij de uitvoering om te komen tot een gedragen advies. In fase drie kan ervoor gekozen worden om ook de samenleving te betrekken. De werkgroep levert in februari 2022 een rapport op voor de gemeenteraad.

Voor onze inwoners

Die ambitie sluit aan op ons coalitieakkoord 2018 – 2022 ‘Kernachtig & veranderend Twenterand’. Daarin zeggen we dat we de gemeentefinanciën verder gezond gaan maken. In datzelfde akkoord staat ook dat we de relatie met de inwoners en ondernemers willen verbeteren en er voor ze zijn als de situatie daarom vraagt. En dat staat bij ons toch echt bovenaan: inwoners die onze zorg het hardst nodig hebben, moeten op ons kunnen blijven rekenen. Dat wordt ons door de rijksoverheid heel moeilijk gemaakt. De roep om extra geld voor de gemeenten wordt via alle mogelijke manieren gedaan. Door ons als gemeente, maar ook via de verschillende netwerken waarin we als gemeente vertegenwoordigd zijn zoals de P10, Regio Twente en de VNG. En vele gemeenten doen die oproep met ons, in de hoop dat het rijk in gaat zien dat het zo niet verder kan. We blijven strijdvaardig tot ons doel bereikt is. En ondertussen werken we door aan onze mooie gemeente en doen wat nodig is voor Twenterand.

Inhoudelijke ontwikkelingen

Het vertrekpunt voor de kadernota zijn de inhoudelijke ontwikkelingen voor de komende periode. Per programma beschrijven we of deze ontwikkelingen leiden tot opgaven waar wij als gemeente een rol in hebben.

Programma Sociaal Domein:

Zorg en ondersteuning, werk en inkomen, (passend) onderwijs en overig preventief beleid met name rond jeugd en gezondheid vormen het hart van het Programma Sociaal Domein. De gemeente heeft een wettelijke taak in het sociaal domein. Wij verliezen niet uit het oog dat er altijd een vangnet moet zijn voor de meest kwetsbaren. Ook zullen er de juiste voorzieningen moeten zijn ter ondersteuning van die eigen kracht. Maar het blijft een situatie van financiële zorgen, vooral veroorzaakt door structureel onvoldoende rijksbijdragen. Veel onderwerpen vragen de aandacht in 2022. De inclusieve arbeidsmarkt, laaggeletterdheid, de schuldenaanpak, de nieuwe wet inburgering, het beperken van gevolgen van scheidingen en alternatief vervoer. Op het gebied van gezondheid onderzoeken we de mogelijkheid van een Preventieakkoord. Het belang van gezondheid is pijnlijk onderstreept met de corona-pandemie en de gevolgen daarvan zullen we ook in 2022 nog merken. Daarnaast ligt er veel druk op de Wmo-voorzieningen en de bijstandsbudgetten en heeft transformatie en innovatie steeds onze speciale aandacht.

Programma Ruimte:

De opgaven binnen het programma Ruimte zijn groot. De komst van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) leiden tot een andere manier van werken. Daarnaast dragen we via de RES bij aan de afspraken in het Klimaatakkoord waarin we als gemeente vooral een regierol vervullen en het halen van de doelen samen met inwoners, ondernemers en andere partners uit de samenleving doen. In bouwen en wonen zitten belangrijke opgaven, maar ook in klimaatadaptatie, bereikbaarheid, mobiliteit en openbare orde en veiligheid.

De problematiek rondom het Kanaal Almelo – de Haandrik heeft een enorme impact. Bewoners van het gebied verkeren in grote zorgen en onzekerheden. Het is de provincie die als eigenaar van het kanaal verantwoordelijk is voor een goede schade-afhandeling.

Programma Economie en Vrijtijdsbesteding:

De opgave op het terrein van Economie en Vrijtijdsbesteding is ook in 2022 het invullen van de regisserende en faciliterende rol van de gemeente. Steeds meer wordt ingezet op het versterken van netwerken en onze relaties daarbinnen. Lokale netwerken, maar we moeten ook steeds meer gebruik maken van regionale, provinciale, landelijke en grensoverschrijdende structuren en mogelijkheden. Daarnaast krijgt ook de verbinding tussen Economische en Sociale Zaken steeds meer gestalte.

Programma Fundament:

De inhoud van Fundament is ondersteunend aan en randvoorwaardelijk voor alle programma's en doelen. Wij kiezen ervoor een regiegemeente te zijn. Die keuze maken we enerzijds omdat we vinden dat in de samenleving veel potentie is om de doelen op een goede manier te realiseren. En soms zijn we tot regie genoodzaakt door het feit dat we niet voor alle taken de goede expertise of voldoende capaciteit in huis hebben. De in deze kadernota gevraagde formatie-uitbreiding is noodzakelijk om de wettelijke taken en bestuurlijke prioriteiten uit te kunnen voeren. Deze € 490.000 is de structurele doorwerking van het raadsvoorstel over de aanpak van de formatieve knelpunten zoals op 20 april 2021 in de raad aan de orde is geweest en is aangenomen. Deze ambtelijke inzet wordt aangewend om wettelijke taken uit te voeren en doelen te realiseren en is dus ook te zien als een investering in onze samenleving.

Binnen het programma Fundament gaat het in 2022 om de herinrichting en verduurzaming van het gemeentehuis. Daarnaast wordt gewerkt aan een goede balans tussen vaste krachten en flexibele inzet om vanuit een stabiele basis goed te kunnen reageren op veranderingen en resultaatgerichtheid te blijven. Wat betreft vereiste competenties en vaardigheden wordt voortdurend gewerkt aan professionalisering van medewerkers. Zij worden ondersteund met ICT-systemen en heldere processen en besluitvorming. Op 16 maart 2022 worden de gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Die worden door de gemeente georganiseerd volgens de voorgeschreven wet- en regelgeving.

Binnen de programma's worden bij de doelenbomen de ontwikkelingen nader toegelicht.

Samenwerkende gemeente

Naast de eerdergenoemde uitgangspunten om tot een sluitende begroting te komen voor de jaarschijf 2022, werken wij op een zo kosteneffectief mogelijke manier. Dit doen wij als een gemeente 'die bestuurt afhankelijk van de maatschappelijke opgave, doelen realiseert in samenwerking met en in de samenleving en haar wettelijke taken uitvoert'. Met andere woorden: wij proberen bij het behalen van onze doelen en het uitvoeren van onze wettelijke taken zo veel als mogelijk samen te werken met onze maatschappelijke partners. Noem het regiegemeente of samenwerkende gemeente. In onze afweging geven wij dan ook prioriteit aan de verplichte wettelijke taken. Als er wordt gekozen voor niet-wettelijke taken, wordt dat expliciet beargumenteerd. Daarnaast kiezen wij voor taken waarvan het effect in de samenleving duidelijk zichtbaar is voor onze inwoners/organisaties, of onwenselijke effecten worden vermeden. Nieuwe activiteiten, en zeker die welke structurele middelen vergen, kunnen gezien de financiële positie niet worden gehonoreerd. Omdat we uitgaan van een reële begroting zijn daarnaast de ontwikkelingen vanuit de jaarrekening 2020 meegenomen in deze kadernota. U vindt deze terug in de tabel en ze komen terug als voorstel bij het betreffende programma. De ambtelijke organisatie wordt in de kadernota 2022 en verder, ontzien. Wij maken werk van plannen die op (redelijke) termijn na de verkiezingen geld gaan opleveren. Immers, we willen Twenterand Duurzaam Financieel gezond maken.

Financieel Overzicht

Financieel perspectief 2022-2025

Financieel gezien is het vertrekpunt voor deze kadernota het saldo uit de programmabegroting 2021. De meerjarenraming in de begroting 2021 sluit negatief. De uitkomsten van de meicirculaire 2021 zijn bij het opstellen van de kadernota nog niet in te schatten. Zodra de meicirculaire door ons ontvangen is, wordt de raad middels een brief geïnformeerd over de effecten hiervan op de begroting. Deze raadsbrief wordt toegestuurd vóór de raadsbehandeling. De investeringen vindt u terug in de tabel bij de bedragen waar een 'n' (nadeel) achter staat. De structurele investeringen bedragen in totaal ruim 1 miljoen (€ 1.063.602). De incidentele investeringen bedragen € 345.879. Voorgesteld wordt deze te dekken uit reserves.

Startsituatie								
	2022		2023		2024		2025	
Saldo begroting 2022 (vanuit de begroting 2021)	€ -	n	€ -	n	€ -	n	€ -	n
	108.811		1.131.341		2.003.357		2.505.030	
Effect september- en december circulaire	€ 144.000	v	€ 131.000	v	€ 454.000	v	€ 454.000	v
Tussenstand	€ 35.189	v	€ -	n	€ -	n	€ -	n
			1.000.341		1.549.357		2.051.030	
Opgave personeel	€ -	n	€ -490.000	n	€ -490.000	n	€ -490.000	n
	490.000							
Herijking algemene uitkering			€ 506.145	v	€ 607.374	v	€ 607.374	v
Terugdraaien begroot effect herijking	€ 502.500	v	€ 1.005.000	v	€ 1.507.500	v	€ 1.507.500	v
Woonplaatsbeginsel jeugdwet			€ -	n	€ -	n	€ -	n
			1.000.000		1.000.000		1.000.000	
Startpunt kadernota	€ 47.689	v	€ -979.196	n	€ -924.483	n	€ -	n
							1.426.156	

Structurele effecten vanuit de jaarrekening								
Wmo voorzieningen en HO	€ -	n	€ -300.000	n	€ -300.000	n	€ -300.000	n
	300.000							
Software kosten	€ -	n	€ -250.000	n	€ -250.000	n	€ -250.000	n
	250.000							
Subtotaal	€ -	n	€ -	n	€ -	n	€ -	n
	502.311		1.529.196		1.474.483		1.976.156	

Voorstellen/verplichtingen structureel								
Sociaal:								
Ophoging individuele studietoelage	€ -17.100	n	€ -17.100	n	€ -17.100	n	€ -17.100	n
Gastgezinnen Evenmens	€ -6.502	n	€ -6.502	n	€ -6.502	n	€ -6.502	n
	€ -23.602	n	€ -23.602	n	€ -23.602	n	€ -23.602	n
Subtotaal	€ -	n	€ -	n	€ -	n	€ -	n
	525.913		1.552.798		1.498.085		1.999.758	

Besparingen structureel								
Sociaal:								
Algemene voorziening was- en strijkservice	€ 50.000	v	€ 50.000	v	€ 50.000	v	€ 50.000	v
Extra formatie Veilig Thuis Twente	€ 31.400	v	€ 31.400	v	€ 31.400	v	€ 31.400	v
	€ 81.400	v	€ 81.400	v	€ 81.400	v	€ 81.400	v
Ruimte:								
Heffen leges principeverzoeken	€ 12.250	v	€ 12.250	v	€ 12.250	v	€ 12.250	v
Vrijval voorziening riool (GRP 2019-2023)	€ 200.000	v	€ 200.000	v				
	€ 212.250	v	€ 212.250	v	€ 12.250	v	€ 12.250	v

Economie:				
Leader	€ 25.000 v	€ 25.000 v	€ 25.000 v	€ 25.000 v
	€ 25.000 v	€ 25.000 v	€ 25.000 v	€ 25.000 v
Fundament:				
Uitstellen ophoging opleidingsbudget	€ 82.000 v			
Besparing op abonnementen	€ 26.000 v	€ 26.000 v	€ 26.000 v	€ 26.000 v
Minder gebruik dienstauto's	€ 7.000 v	€ 7.000 v	€ 7.000 v	€ 7.000 v
Beëindigen programma Twenterand Digitaal	€ 38.500 v	€ 77.000 v	€ 115.500 v	€ 115.500 v
Temporiseren datagestuurd werken	€ 75.000 v			
	€ 228.500 v	€ 110.000 v	€ 148.500 v	€ 148.500 v
Totaal besparingen	€ 547.150 v	€ 428.650 v	€ 267.150 v	€ 267.150 v

Saldo kadernota	€ 21.237 v	€ - n	€ - n	€ - n
		1.124.148	1.230.935	1.732.608

Voorstellen/verplichtingen incidenteel

Sociaal:				
Continuering Automaatje Twenterand	€ -36.000 n	ntb	ntb	ntb
Versterking OZJT (regionale taken zorg en jeugdhulp in Twente)	€ -27.000 n	€ -27.000 n		
Voortgang pilot scheidingspunt	€ -55.200 n	ntb	ntb	ntb
Innovatiefonds	€ -50.000 n	ntb	ntb	ntb
Verlenging actieplan laaggeletterdheid	€ -25.875 n	ntb	ntb	ntb
Continuëren 3e gezinswerker	€ -69.304 n	ntb	ntb	ntb
Inzet schuldhulppreventie- en verlening	€ -52.500 n	ntb	ntb	ntb
	€ - n	€ -27.000 n	ntb	ntb
	315.879			
Fundament:				
Faciliteren raad en griffie	€ -30.000 n			
	€ -30.000 n			
	€ - n	€ -27.000 n	€ -	€ -
	345.879			

Deze bedragen komen ten laste van de reserve sociaal domein (€ 315.879) en de Algemene Risico Reserve (€ 30.000)

Met deze voorstellen sluit de kadernota voor het jaar 2022 met een licht positief saldo van € 21.337. De meerjarenbegroting laat echter een behoorlijk nadeel zien. De jaarschijf 2025 is doorgerekend o.b.v. 2024 omdat deze geen onderdeel was van de meerjarenbegroting 2021. Voor de algemene uitkering is uitgegaan van hetzelfde bedrag aan inkomsten als in 2024. Verfijning vindt nog plaats bij de meerjarenbegroting 2022.

Leeswijzer

In deze inleiding van de kadernota 2022 liggen de keuzemogelijkheden voor om te komen tot een reëel sluitende begroting. Voor een gedetailleerdere beschrijving van de voorstellen met financiële consequenties verwijzen wij naar de programma's en doelenbomen. De voorstellen zijn samengevat in de rubriek 'Voorstellen'. De ontwikkelingen komen in beeld onder de doelenbomen. In diezelfde doelenbomen leest u het beoogd effect, de (sub-)doelen en bijbehorende activiteiten. De kleuren bij de subdoelen en activiteiten geven aan of de taak wettelijk of niet-wettelijk is. Rood = wettelijk, groen = niet wettelijk en oranje = deels wettelijk. In deze kadernota beschrijven we alleen de subdoelen en activiteiten waar ontwikkelingen op zijn. Het andere reguliere werk wordt niet verder beschreven.